

Bruikbaarheid van een bron en formatief handelen

Als je tijdens je lessen formatief wilt werken is het belangrijk dat je snel kunt zien of de leerlingen goed bezig zijn, zodat je hen individueel of klassikaal gericht feedback kunt geven. Goed nadenken over de formulering van de opdracht kan je daarbij helpen.

In onderstaande opdracht moeten leerlingen beoordelen of een aantal gerelateerde bronnen de historicus helpen zich een beeld te vormen van oorlogvoering rond 1800.

Wie op een formatieve manier met deze opdracht aan de slag wil staat al snel voor een probleem. Je verwacht van leerlingen dat zij een min of meer uitgebreid antwoord geven en dan is het nagenoeg ondoenlijk elke leerling van effectieve feedback te voorzien.

Door te kiezen voor een slimme formulering kun je dit probleem (enigszins) tackelen:

- Leerlingen zeggen eerst of zij het met een stelling over de bruikbaarheid van de bronnen eens, oneens of deels mee eens of oneens zijn.
- Vervolgens vinken zij aan welke aspecten voor het beoordelen van bruikbaarheid/betrouwbaarheid zij van belang vinden.
- Ten slotte geven de leerlingen een toelichting op hun antwoorden, waarna zij aan de hand van het criteriumlijstje elkaars prestatie kunnen beoordelen.

Voordeel van deze methode is dat de docent, lopend door de klas, zich heel snel een eerste beeld kan vormen van de prestaties en dat leerlingen elkaar feedback kunnen geven (peer-assessment).

Hoe de klas als geheel de opdracht heeft gemaakt kun je op verschillende manieren nagaan, bijvoorbeeld door:

- Handopsteken; wie heeft eens, oneens, deels eens/deels oneens en nagaan hoeveel criteria de leerlingen hebben afgevinkt.
- Verdeeld over (bijvoorbeeld de hoeken van) de klas vormen leerlingen groepjes (eens/oneens/deel eens, deels oneens)
- Gebruik maken van bijvoorbeeld Socrative of een vergelijkbaar programma, waarin je leerlingen vraagt met eens, oneens of deel eens/deels oneens te antwoorden en waarin je van elk criterium vraag of zij er al dan niet naar hebben gekeken.

Tenslotte kun je de opdracht klassikaal nabespreken aan de hand van de prestaties van enkele leerlingen en daarbij vooral ingaan op het proces. Vraag leerlingen hun antwoord toe te lichten om helder te krijgen welke denkfout(en) wordt/worden gemaakt. Vervolgens kun tips geven waarop je een volgende keer beter zou moeten letten.

De opdracht is bewust zo open mogelijk geformuleerd omdat het de bedoeling is dat leerlingen leren een enerzijds-anderzijds redenering op te zetten.

Opdracht

Een uitspraak:

‘Deze bronnen helpen historici om zich een beeld te vormen van de oorlogvoering rond 1800.’

Vraag:

1. Ben je het met deze uitspraak eens of oneens?

Eens, want ...

Oneens, want ...

Deels eens/deels oneens, want ...

2. Vink af welke vragen je hebt gesteld bij het maken van deze opdracht.

	Ik heb deze vraag over de bron gesteld	Ik heb een antwoord gekregen	Deze vraag is relevant voor mijn vraagstelling
Wie heeft de bron gemaakt (welke rol/welke functie)?			
Wat is de relatie van de maker tot het onderwerp/wat is zijn/haar belang?			
Waar is de bron gemaakt?			
Wanneer is de bron gemaakt?			
Was de auteur ooggetuige?			
Over welke informatie kon hij beschikken?			
Waarom is de bron gemaakt/wat is het doel?			
Voor welke vraag biedt de bron informatie?			
Is de bron representatief voor de gebeurtenis of andere personen?			

3. Licht nu je antwoord toe, waarbij je, in ieder geval, ingaat op de aangevinkte aspecten.

Feedback

4. Vergelijk jouw antwoord met dat van een klasgenoot. Doe dat als volgt:

- Vergelijk de aangevinkte criteria met de criteria die je klasgenoot heeft aangevinkt.
- Bespreek eventuele verschillen met elkaar.
- Geef dit overleg reden om je antwoord op vraag 1 bij te stellen?
- Vraag de docent om hulp als jullie het niet eens worden.

Opdracht

Bron 1

Dirk Langendijk (Rotterdam, 8 maart 1748 - Rotterdam, 15 december 1805) produceerde voornamelijk afbeeldingen van veld- en zeeslagen en andere militaire scènes uit de patriottentijd (ca. 1780-1800) en de Franse revolutionaire en napoleontische oorlogen (vanaf 1792).

Bron 2



Door Dirk Langendijk - Bijzondere Collecties, Universiteitsbibliotheek Leiden, CC BY-SA 2.5,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=20329707>

Toelichting

Rond het portret staat: Dirk Langendijk schilder anno 1787. Schutter in de compagnie no 8 te Rotterdam.

Bron 3



Dirk Langendijk, 1801. Legerkampen. Landing van de Engelse en Russische troepen op de Hollandse kust.

Bron 4

De Brits-Russische expeditie naar Noord-Holland, ook Den Helderexpeditie genoemd, was een expeditie door Britse en Russische troepen van 27 augustus tot 19 november 1799, tijdens de Tweede Coalitieoorlog tegen revolutionair Frankrijk. De geallieerde Britten en Russen vielen het schiereiland Noord-Holland binnen, dat destijds in de Bataafse Republiek lag, een vazalstaat van Frankrijk in het huidige Nederland.